

музичної мови, розвивають слух, ритмічне чуття, вокально-інтонаційні навички, а також емоційно-естетичну чутливість.

Музичні ігри сприяють формуванню комплексних музичних здібностей, таких як ладовий і ритмічний слух, інтонаційна точність, почуття ансамблю. Вони стимулюють розвиток уваги, пам'яті, уяви, сприяють емоційному розкриттю особистості. Окрім навчальної, музичні ігри виконують виховну функцію – формують естетичний смак, моральні якості, позитивне ставлення до мистецтва. Науковці Л. Василевська-Скупа, Ковальова А.О. в своїх працях підкреслюють педагогічний потенціал мистецтва та його значення у творчому розвитку особистості [1].

Ефективність музичних ігор у процесі навчання молодших школярів значною мірою визначається дотриманням комплексу педагогічних умов, які забезпечують їхню розвивальну, виховну та навчальну функцію. До педагогічних умов ефективного використання музичних ігор належать: урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей; створення емоційно комфортного середовища; інтеграція гри у структуру уроку; поєднання музики з іншими видами мистецтв; підготовка вчителя до творчої імпровізації.

Молодший шкільний вік характеризується високою емоційною чутливістю, потребою в ігровій діяльності, образним мисленням та підвищеною руховою активністю. Тому музичні ігри мають відповідати психофізіологічним можливостям дітей, їхньому рівню музичного розвитку, типу темпераменту, темпу сприймання та виконання. Індивідуалізація передбачає варіювання складності завдань, темпу, ритмічних структур і форм участі, що дозволяє залучити до гри кожного учня та запобігти перевантаженню. Науковці Т. Белінська, Л.Василевська-Скупа, Л. Костюк зазначають, що важливою складовою є використання інтерактивних методів під час гри на уроках музичного мистецтва як засобу формування soft skills в учнів початкової школи [2].

Музична гра ефективна лише в атмосфері довіри, підтримки та психологічної безпеки. Важливо усунути страх помилки, створити умови для вільного самовираження, заохочувати ініціативу та творчі прояви. Емоційно позитивний фон сприяє активізації пізнавальних процесів, формуванню інтересу до музики та підвищенню мотивації до навчання.

Важливим є те, що музична гра не повинна бути лише епізодичним елементом заняття. Вона має органічно входити в різні етапи уроку: мотиваційний (для зацікавлення), основний (для засвоєння матеріалу), узагальнювальний (для закріплення знань), рефлексивний (для емоційного підсумку). Така інтеграція забезпечує логічну цілісність уроку й активне включення учнів у навчальний процес. На педагогічній практиці ми використовували ігри на розвиток засобів музичної виразності.

1. «Ехо» – розвиток слуху й інтонаційного відчуття.

2. «Ритмічний ланцюжок» – формування ритмічного почуття.
3. «Музичне дерево» – розвиток творчої уяви.
4. «Вгадай пісню» – формування музичної пам'яті.
5. «Музичний художник» – поєднання слухового та візуального сприйняття музики.

Музичні ігри є важливим засобом художньо-естетичного виховання та розвитку творчих здібностей молодших школярів. Ефективність їх використання забезпечується комплексом педагогічних умов: урахуванням вікових особливостей дітей, створенням позитивної емоційної атмосфери, інтеграцією ігрових методів у структуру уроку, а також професійною майстерністю педагога.

Список використаних джерел:

1. Белінська Т.В., Василевська-Скупа Л.П., Костюк Л.О. Використання інтерактивних методів на уроках музичного мистецтва як засобу формування soft skills в учнів початкової школи. Актуальні питання гуманітарних наук: зб. наук.пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 51. С. 414-418.
2. Василевська-Скупа Л.П., Ковальова А.О. Педагогічний потенціал мистецтва та його значення у творчому розвитку особистості. Проблеми та інновації в мистецтві, технологічній та професійній освіті: зб.наук. пр. / ред. колегія: Тетяна Зузяк та ін. Вінниця, 2024. Вип.3. С. 92-95.
3. Козир А. В. Формування музично-творчих здібностей молодших школярів у процесі навчання. К.: Наукова думка, 2017. 224 с.
4. Масол Л. М. Мистецька освіта в контексті розвитку особистості учня. К.: Либідь, 2018. 312 с.
5. Миропольська Н. Є. Психолого-педагогічні основи художньої діяльності дітей. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 280 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2025-2.57>

Машталяр Й.Ф., викладач

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ВОКАЛЬНО-ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНО- ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті розглянуто значення вокально-хорового мистецтва як важливого чинника емоційного, духовного та естетичного розвитку студентської молоді. Визначено роль викладача у створенні педагогічних умов, що забезпечують розвиток внутрішнього світу особистості та формування духовних цінностей молоді. Окремо акцентовано увагу на психологічних особливостях вокальної підготовки та інтеграції сучасних мистецько-педагогічних технологій.

Ключові слова: вокально-хорове мистецтво, емоційний розвиток, естетичне виховання, духовні цінності, студентська молодь, музична педагогіка.

Abstract. *The article examines the importance of vocal and choral art as a significant factor in the emotional, aesthetic, and spiritual development of students. The role of the teacher is highlighted as a key figure in creating pedagogical conditions that contribute to the formation of students' inner world and their spiritual values. Special attention is given to psychological aspects of vocal training and the integration of modern artistic and pedagogical technologies.*

Keywords: *vocal and choral art, emotional development, aesthetic education, spiritual values, music pedagogy.*

Сучасна мистецька педагогіка приділяє значну увагу розвитку емоційно-естетичної культури студентської молоді, що особливо актуально в умовах гуманізації освіти, спрямованої на розкриття внутрішнього світу особистості. У цьому контексті вокально-хорове мистецтво постає як важливий засіб гармонійного розвитку здобувачів освіти, адже саме спів сприяє формуванню здатності відчувати й осмислювати художні образи, співпереживати та відображати їх. Це підкреслює необхідність ґрунтовного дослідження ролі вокально-хорового мистецтва в системі сучасної музично-педагогічної освіти.

Аналіз наукових джерел і публікацій свідчить про те, що вокально-хорове мистецтво здавна вважалось потужним чинником формування естетичного досвіду та емоційної культури особистості. Зокрема, на думку М. Леонтовича, воно є найприроднішим шляхом входження людини у світ музики, оскільки саме людський голос, на його переконання, здатний найбільш точно передавати інтонаційну сутність народної пісні, відтворювати її емоційний зміст і духовно-естетичні цінності. М. Лисенко у своїх працях наголошував на розвитку естетичного смаку у процесі хорового виконання. А. Авдієвський та В. Газінський розглядали вокально-хорову практику як ефективний засіб розвитку емоційної чутливості, колективної взаємодії та музичної культури студентів [2]. Зокрема, В. Газінський зазначав, що на хорових заняттях відбувається становлення людської індивідуальності та поступового духовного збагачення співака через виховання духовних почуттів, глибину моральних й естетичних переживань, накопичення інтелектуальних і творчих здібностей [4].

Мета статті – визначити роль вокально-хорового мистецтва як чинника емоційно-естетичного розвитку студентської молоді; окреслити методичні аспекти та практичні можливості його використання в освітньому процесі.

Вокально-хорова підготовка є одним із ключових компонентів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Вона займає провідне місце у структурі складної діяльності фахівця мистецької освітньої галузі та передбачає володіння професійними навичками, музичною компетентністю й здатністю до творчої самореалізації.

Одним із важливих завдань вокально-хорової підготовки є розвиток емоційної сфери здобувачів освіти, оскільки музичне виконання безпосередньо впливає на формування емоційної чутливості та художнього

сприйняття. Виконання вокальних творів активізує вищі психічні процеси, сприяє розвитку емоційної чутливості, здатності до співпереживання та глибокого переживання художніх образів. Спів допомагає виконавцям ефективно виражати власні почуття, розвивати внутрішній слух і музично-емоційну пам'ять, що є важливим для формування їхньої професійної та особистісної компетентності [3].

Хоровий спів стимулює розвиток внутрішнього слуху, формує музичну пам'ять та почуття ритму, дозволяє відобразити власні емоції, переживання та художні враження, а також розвиває здатність до емпатії та співпереживання іншим учасникам колективу. Регулярна участь у хоровому виконанні сприяє гармонійному емоційному розвитку, підвищує емоційну чутливість, зміцнює психологічну стійкість і стимулює творчий підхід до музичного самовираження.

Хорове виконавство надає здобувачам освіти можливість відчувати себе частиною єдиного художнього організму. У процесі колективного співу формується почуття відповідальності за загальний результат, розвивається взаєморозуміння та навички ефективної командної роботи, а також виховується толерантність і здатність до співпереживання іншим учасникам колективу [5].

Систематична робота над хоровим виконанням стимулює інтелектуальне осмислення музики, глибоке переживання художніх образів та розвиток творчого мислення, що сприяє не лише професійному, а й особистісному розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва.

Естетичний розвиток у процесі вокально-хорового мистецтва полягає у формуванні здатності сприймати, оцінювати та творчо відтворювати вокальні твори. Виконання різноманітних хорових композицій сприяє розвитку художнього смаку, естетичного сприйняття, музичної чутливості та емоційної виразності. Крім того, колективний спів допомагає усвідомлювати красу музичних образів, поєднувати інтелектуальне і емоційне сприйняття мистецтва та застосовувати його у власній творчій діяльності [1].

Методичні рекомендації щодо розвитку емоційної сфери у процесі вокально-хорової підготовки передбачають застосування таких підходів: систематичне виконання музичних творів різних стилів і жанрів; робота над інтонаційною виразністю та художньою інтерпретацією; використання колективного співу для формування емоційного взаєморозуміння; а також впровадження імпровізаційних вправ і творчих завдань, що сприяють самовираженню та розвитку музично-емоційної пам'яті. Особливу увагу слід приділяти створенню педагогічної атмосфери натхнення та творчої підтримки, що стимулює емоційне сприйняття музики та здатність до співпереживання іншим учасникам вокального колективу.

Слід зауважити, що заняття співом неможливі без створення психологічно комфортного середовища, у якому викладач має враховувати такі аспекти як:

–забезпечення сприятливої психологічної атмосфери на заняттях, що знижує рівень сценічної тривоги та страху помилки;

–сприяння формуванню здорової самооцінки студентів через підтримку їхніх досягнень і позитивне підкріплення під час виконання вокальних творів;

–заохочення творчості і експерименти у виконанні, що стимулює внутрішню свободу та сміливість у музичному самовираженні;

–використання індивідуального підходу до студентів із урахуванням їхніх психологічних особливостей і рівня підготовки для ефективного емоційного та професійного розвитку [1; 3].

Застосування сучасних мистецько-педагогічних технологій та інноваційних методів навчання – таких як відеозаписи, цифрові програми, мультимедійні хорові проєкти, акторська майстерність, пластика та інші – значно підвищує ефективність вокально-хорової підготовки, сприяє розвитку творчих здібностей, емоційної чутливості, внутрішньої свободи самовираження та командної взаємодії, а також дозволяє інтегрувати традиційні та сучасні педагогічні підходи.

Отже, вокально-хорове мистецтво є надзвичайно важливим чинником емоційно-естетичного розвитку студентської молоді, оскільки воно одночасно формує музичний смак, художню чутливість, внутрішній слух та здатність до емоційного та творчого самовираження. Колективне виконання вокальних творів формує досвід взаєморозуміння, співпереживання та емоційної взаємодії, що сприяє розвитку емпатії та соціальної компетентності, визнаючи вокально-хорове мистецтво невід’ємним фактором професійної та особистісної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Леснік О., Мамикіна О. Особливості вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2023. №8. С. 41-47.
2. Мистецтво та освіта: новації і перспективи : *матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (25 квітня 2024 року, м. Чернігів) / упор. Скорик Т.В., Ладонько Л.С., Нехай В.А., Солдатенко О. І. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2024. 114 с.*
3. Сбітнєва О.Ф. Розвиток вокальної культури майбутніх вокалістів у процесі фахового навчання. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2(101) Ч.1. 2021. С.188-196.
4. Сідорова І., Грінченко Т., Василевська-Скупа Л.П. Педагогічні ідеї Віталія Івановича Газінського в контексті професійної підготовки здобувачів музично-педагогічної освіти. *Мистецтво в культурі сучасності: Зб.наукових праць*. №2. 2023. м.Вінниця. 2023. С. 7-13 [https://doi.org/10.31652/3041-1009-2023\(2\)-01](https://doi.org/10.31652/3041-1009-2023(2)-01)